כמים חיים

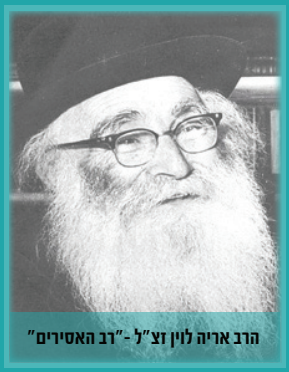
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

פרשת וישלח

י"ד כסלו תשע"ח

דרך חיים

"ארצה שעיר..."- לארץ שעיר, 'כל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל לה הכתוב ה"א בסופה'.

שאל רבי מנדל מוורקי זי"ע: מה הרווח בזה, הרי בין כה וכה יצטרכו להוסיף אות, מה לי למ"ד בתחילה או ה"א בסופה?

אלא נלמד מכאן יסוד חשוב, שגם כשצריך לדבר כדאי לדחות את הדיבור לאחר מכן, ככל שאפשר להרבות בשתיקה עדיף.

רבי אברהם מטשכנוב זי"ע היה אומר: למ"ד היא אות לשונית, וה"א אות קלה - גרונית, וחז"ל לימדונו שידבר האדם בדרך קצרה וקלה.

המגיד ממזריטש זי"ע היה רגיל לומר על הפסוק "לא רגל על לשונו" (תהילים טו) שכל איברי האדם צריכים להתרגל לעשות פעולתם בזריזות, חוץ מלשון שלא להניח לפעול לפי ההרגל - "לא רגל על לשונו".

הרבי מהוסיאטין רבי שרגא זי"ע (בן הרבי מרוזין זי"ע) היה נוהג לומר על מאמר רבותינו שמילה בסלע שתיקה בשתיים, שאין הכוונה שהשתיקה שווה כפול מהדיבור אלא שמילה ששווה סלע (ולא מילה שהיא מיותרת ולבטלה)- שתוק פעמיים לפני שתאמר גם אותה.

מסופר על רבי מנדלי מוורקי זי"ע, שהיה מכונה בפי צדיקים דורו "הצדיק השותק", שניסו לגרום לו לשאת דברים בכך שהושיבוהו בין רבנים מופלגים ונתנו לכל אחד לפי הסדר לשאת דברו. כשבא תורו אמר: "אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם" - אולם - "בכל הארץ יצא קום".

ועוד הוסיף: רבי שמעון העמסוני היה דורש כל 'את' שבתורה, כיון שהגיע ל"את ה' אלוקיך תירא", פירש - מלדבר.

שבת שלום ומבורך

בהוקרה ואהבה

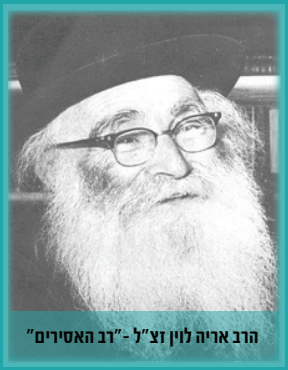
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

"וישלח יעקב מלאכים" - "מלאכים ממש" (רש"י)

מעשה בש"י עגנון שהיה מהלך ברחובה של ירושלים, ופגש את הסופר והבלשן יעקב דוד אברמסקי, בנו של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי. שח לו עגנון: זה עתה בא אנוכי מביתו של הרב אברהם יצחק הכהן קוק, שאמר לי כי בטוח הוא שרבי אריה לוין זוכה לגילוי אליהו.

שאלתיו: מה צורך לו לאליהו הנביא להתגלות אל רבי אריה דווקא? השיב הרב קוק: צריך גם צריך הוא אליהו הנביא לרבי אריה. פעמים ומן השמים מבקשים לסייע בידי אדם הנמצא במצוקה וישועתו באה לו ע"י אליהו הנביא זכור לטוב. אולם כדי שהתשועה תיראה טבעית ולא ניסית היא מושטת לו על ידי ר' אריה.

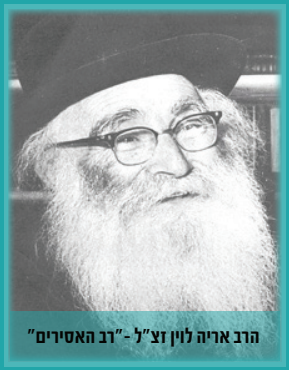
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

חז"ל דרשו מעשרת המרגלים מוציאי דיבת הארץ, שנאמר בהם הביטוי "עדה", שכל דבר שבקדושה מצריך לפחות עשרה אנשים. התוספות ועוד ראשונים כתבו שדין זה מדרבנן והפסוקים הינם אסמכתא בעלמא לדברי חז"ל. למעשה פסק הטור שיש להקפיד לומר קדיש, קדושה וברכו במנין. עוד הוסיפו על דבריו הראשונים שגם קריאת התורה, ברכת הזימון ונשיאת כפיים צריכים להיעשות במנין, שנחשבים אף הם לדבר שבקדושה.

אמנם לא רק בדברים האמורים צריך עשרה, אלא גם בשעת התפילה עצמה יש להתפלל במנין. חז"ל דיברו במעלת התפילה בציבור במקומות רבים; וכך נכתב בגמרא: "מאי דכתיב "ואני תפלתי לך ה' עת רצון"? אימתי עת רצון- בשעה שהצבור מתפללין. רבי יוסי ברבי חנינא אמר מהכא "כה אמר ה' בעת רצון עניתיך". רבי אחא ברבי חנינא אמר מהכא "הן אל כביר ולא ימאס" וכתיב "פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי". תניא נמי הכי רבי נתן אומר מנין שאין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלתן של רבים? שנאמר "הן אל כביר ולא ימאס" וכתיב "פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי"" (ברכות דף ח עמוד א).

בכדי לזכות לתפילה בציבור נכון לכתחילה להתפלל במקום בו עשרה אנשים מתפללים בפועל יחד. אמנם גם במקרה בו מתפללים ששה אנשים יחד וארבע משלימים את המנין נחשב כתפילה בציבור לכל דבר ועניין. נכון להשתדל שיתחילו המתפללים יחד את תפילת עמידה, אך העיקר שיתחילו ששה ביחד, כאשר שאר המתפללים ישתדלו על כל פנים להתחיל תפילתם קודם שיגיעו המתפללים לברכת "אתה קדוש". בדיעבד אם לא הספיקו כל עוד עומדים בתפילה נחשב למאחרים תפילתם כתפילה בציבור. בהקשר זה נאמר שאדם שאיחר את תפילת העמידה נכון שימתין שהחזן יתחיל את חזרת הש"ץ ויתפלל עימו מילה במילה, לרבות אמירת הקדושה. כל האמור הוא בנוגע לתפילת העמידה של הציבור, אך את חזרת הש"ץ יש להתחיל דווקא כשיש עשרה שיענו 'אמן' על ברכות החזן ול'קדושה' ו'מודים דרבנן', כאשר בכלל עשרה אלו- תשעה מתפללים והש"ץ. אם חלק מן העשרה

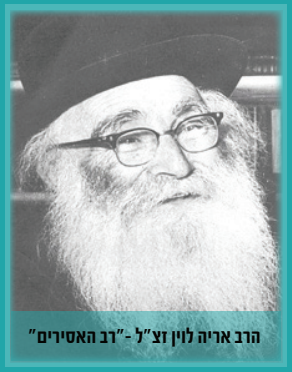
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

מתפללים את תפילת הלחש מילה במילה עם חזרת הש"ץ- הם נחשבים בכלל העשרה. בדיעבד, כאשר ישנם מתפללים המאריכים בתפילתם והזמן אץ ודוחק ניתן להקל להתחיל חזרת הש"ץ אף בששה עונים בלבד (חמשה מתפללים והש"ץ).

המעוניין לשלוח אל הרב אידלס שאלות הלכתיות (בלבד)
מוזמן לשלוח לכתובת
shut.r.eideles@gmail.com
תשובות יישלחו לשואלים ויפורסמו באתר עמותת 'איש צדיק היה' ובעלון.

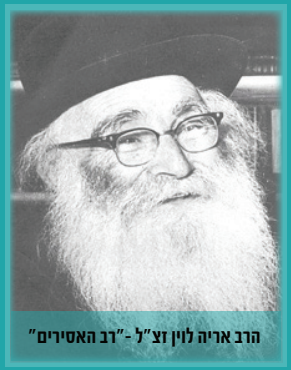
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת
עם הרב חיים אידלס

שאלה | **שלום לכבוד הרב,**
רצינו לשאול האם ומדוע האשכנזים לא מתכסים בטלית עד החתונה?

תשובה | שלום לכבודו,
נקדים שמרן המ"ב (סימן ח) דייק מהגמרא שבחורים לא היו מכסים את הראש בטלית, גם אם אותו בחור תלמיד חכם. בסימן י"ז הביא המשנה ברורה את הדברים בשם המהרי"ל - ראש רבני אשכנז, שכתב שעד החתונה בחורים לא מתעטפים בטלית, והוא נסמך על הפסוק "גדילים תעשה לך" שמיד לאחריו מתחילה הפרשה של "כי יקח איש אשה", ומסמיכות זו למד שרק כשתקח אשה תעשה לך גדילים.

היה מי שערער שמקור הדין הוא במהרי"ל ושמדובר רק במנהג אשכנז. אלא שהדברים כתובים כבר בראשונים- ברא"ש (בפירושו על התורה) וברוקח (סי' שנג), והתשב"ץ (סי' תסב) פוסק זאת למעשה. כמובן שכל האמור הוא דווקא בעניין הטלית גדול, כי בטלית קטן מחויב כל בר-מצוה (ובזה תיושב תמיהת מרן המ"ב על המהרי"ל, כפי שתירצו המור וקציעה והארץ-צבי ח"ב סי' ג'). אדרבה בחורים צריכים להיזהר מאוד שהטלית קטן שלהם תהיה כשרה, משום שאין להם טלית גדול. ובזוהר (פרשת שלח) שהובא במג"א (סוף סי' כד) כתוב שמי שקורא קריאת שמע בלי ציצית כשרה הוא כמעיד עדות שקר בעצמו, בשונה מהגמרא שאמרה דבר זה רק על קריאת שמע בתפילין.

אולם בהרבה קהילות האשכנזים באירופה, וכן בכל ערי ספרד, נוהגים ללבוש טלית גדול לבחורים, ואפילו לילדים שהגיעו לחינוך, כמו שהרחיב הראשל"צ ביחו"ד (ח"ד סי' ב). וכל אחד יעשה כמנהגו.